

Parlamentariska nämnden

Tid: 2026-10-01 09.00
Plats: Regionens hus, Ängen

- 1 Upprop och val av protokollsjusterare
- 2 Fastställande av dagordning

Information

3	Besök av regionrevisionen	3
4	Övriga anmälningsärenden	4
5	Återrapport från presidiet	
6	Aktuell information	
7	Redovisning av gruppledarnas enkätsvar gällande politiska sekreterare	5
8	Synpunkter på nämndens arbete under mandatperioden	6
9	Utbildning inför ny mandatperiod	7

Beslutsärenden

10	Inkommen skrivelse gällande revidering av Länspensionärsrådets reglemente	8 -
10
11	Sammanträdesplan 2027 Parlamentariska nämnden	11 -
12
12	Reglemente för regionstyrelsen	13 -
34
13	Reglemente för krisledningsnämnden	35 -
53

Övrigt

- 14 Övrigt

Parlamentariska nämnden

Tid: 2026-10-01 09.00

Kallade*Ordinarie ledamöter*

Henrik Tvarnö (S) Ordf.
Simon Johansson (S)
Mats Antonsson (KD) vice ordf.
Anders Gustafsson (M)
Martin Nedergaard-Hansen (VD)
Jonna Andreasen-Fälth (SD)
Bengt Petersson (C)
Magnus Thelin (L)
Elisabeth Töre (V)

Tjänstepersoner

Siw Kullberg, kanslidirektör
Birgitta Bergqvist, HR-strateg
Linda Löfgren, chefsjurist
Josefine Colliander, nämndsekreterare

För kännedom

Jane Ydman, regiondirektör

För kännedom*Ersättare*

Cristina Nichta (S)
Per Högberg (KD)
Ulrik Isleborn (M)
Lars Carlborg (M)
Malin Ramlöv (VD)
Samuel Godrén (SD)
Leif Andersson (C)
Jan Toremark (L)
Bengt-Ove Eriksson (V)

Regionråd

Rachel De Basso (S)
Thomas Gustafsson (S)
Tommie Ekered (M)
Kerstin Hammar (M)
Martin Nedergaard-Hansen (VD)
Håkan Karlsson Nyborg (SD)
Stina Sinclair (KD)
Per Eriksson (C)
Jimmy Ekström (L)
Mikael Ekvall (V)

§ 27**Regionrevisionens besök på nämnden****Beslut**

Parlamentariska nämndens presidium noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Regionrevisionen besöker nämnden den 1 oktober. Regionrevisionen har inkommit med diskussionsunderlag som kommer att delges nämnden innan sammanträdet.

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

Parlamentariska nämnden 2026-10-01 Övriga anmälningsärenden

Handling	Dnr + rubrik/innehåll
Inkomna handlingar	
– Regeringsbeslut	
– Beslut från Sveriges kommuner och regioner (SKR)	
– Skrivelser från invånare	
– Skrivelser från organisationer	
– Övrigt	
Upprättade handlingar	
– Protokoll	Protokoll parlamentariska nämnden 2026-03-19 §§ 11-21
– Svar på skrivelser	

§ 28**Redovisning av gruppledarnas enkätsvar gällande
politiska sekreterare****Beslut**

Parlamentariska nämndens presidium noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Presidiet informeras om resultaten från enkäten som skickas ut till gruppledarna gällande politiska sekreterare. Enkäten kommer att delges nämnden på kommande sammanträde.

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

§ 30**Synpunkter på nämndens arbete under
mandatperioden****Beslut**

Parlamentariska nämndens presidium noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Ordförande Henrik Tvarnö (S) kommer att lyfta denna fråga på kommande nämndsammanträde för diskussion och inspel.

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

§ 31**Utbildning inför ny mandatperiod****Beslut**

Parlamentariska nämndens presidium noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kanslidirektör Siw Kullberg informerar om att det pågår en revidering av den digitala utbildning som finns för nya förtroendevalda i Lärande- och kompetensportalen (LOK). Det kommer även genomföras en fysisk utbildning för nya ledamöter och ersättare i regionfullmäktige den 27-28 januari i Rosensalen, Rosenlunds vårdcentrum.

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

§ 34**Inkommen skrivelse gällande revidering av
Länspensionärsrådets reglemente**

Diarienummer: RJL 2026/2338

Beslut

Parlamentariska nämndens presidium noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kanslidirektör Siw Kullberg informerar om att det inkommit en skrivelse gällande revidering av Länspensionärsrådets reglemente. Ordförande Henrik Tvarnö (S) anser att frågan bör lyftas på nämndens kommande sammanträde.

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

Parlamentariska nämnden
Region Jönköpings Län

Framställan om ändring i reglementet RJL 2023/4010 inför mandatperioden 2027-2030.

Regionens pensionärsråd är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan ledamöter från Region Jönköpings län och pensionärsorganisationerna.

För att alla pensionärsorganisationer (PRO, SPF, SKPF, RPG) och dess ledamöter i LPR ska känna sig delaktiga i beredandet av ärenden och fastställandet av dagordning inför rådets sammanträde vill vi ha följande förändring i reglementet.

Gällande reglemente
RJL 2023/4010

Förslag på nytt reglemente 2027-2030

Sammanfattning

Ordförande i rådet utses av regionstyrelsen och vice ordförande utses av företrädarna för pensionärsorganisationerna. Dessa tillsammans med sekreteraren utgör beredningsgrupp för rådet.

Riksorganisation för pensionärer som genom sin distriktsorganisation bedriver organiserad verksamhet inom länet ska vara representerad i rådet. I rådet ska 17 ledamöter från länets pensionärsorganisationer ingå med fördelning utifrån respektive organisations medlemsantal.

Ordförande i rådet utses av regionstyrelsen och vice ordförande utses av företrädarna för pensionärsorganisationerna.

Rådet tillsätter en beredningsgrupp med uppgift att bereda ärenden och fastställer dagordning till rådets sammanträden.

I beredningsgruppen ska samtliga i regionens pensionärsråd ingående organisationer vara representerade. Ordförande i beredningsgruppen skall vara pensionärsrådet vice ordförande.

Till sekreterare i såväl råd som beredningsgrupp förordnas en tjänsteman.

Riksorganisation för pensionärer som genom distriktsorganisation bedriver organiserad verksamhet inom länet ska vara representerad i rådet. I rådet ska 16 ledamöter från länets pensionärsorganisationer ingå med 4 ledamöter från varje pensionärsorganisation.

Kallelse och protokoll

Kallelse med föredragningslista och handlingar ska skickas till till rådets ledamöter och ersättare minst två veckor i förväg.

Kallelse med föredragningslista och handlingar inkl. föredragshållarnas presentationsmaterial ska skickas till rådets ledamöter och ersättare minst två veckor i förväg.

Jönköping 2026-06-02

Med hopp om positivt handläggande.

På uppdrag av pensionärsorganisationerna i Region Jönköpings Län.

Olof Ejdeblad
SPF

Marie-Louise Stålbark
RPG

§ 35**Sammanträdesplan 2027 Parlamentariska nämnden**

Diarienummer: RJL 2026/2486

Beslut

Presidiet föreslår parlamentariska nämnden att

- fastställa sammanträdesplan 2027 för parlamentariska nämnden enligt nedan:
- 18 mars
- 27 maj
- 23 september
- 25 november.

Sammanfattning

Sammanträdesplan för 2027 har tagits fram för parlamentariska nämnden. Nämndens presidium sammanträder 4 mars, 13 maj, 9 september och 11 november. Sammanträden kan vid behov genomföras digitalt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2026-08-05

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

Regionledningskontoret

Parlamentariska nämnden

Sammanträdesplan 2027 Parlamentariska nämnden

Förslag till beslut

Parlamentarisk nämnden

- fastställer sammanträdesplan 2027 för parlamentariska nämnden enligt nedan:
- 18 mars
- 27 maj
- 23 september
- 25 november.

Sammanfattning

Sammanträdesplan för 2027 har tagits fram för parlamentariska nämnden. Nämndens presidium sammanträder 4 mars, 13 maj, 9 september och 11 november. Sammanträden kan vid behov genomföras digitalt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2026-08-05

Beslutet skickas till

Regionledningskontoret kansli

Siw Kullberg
KanslidirektörNathalie Bijelic Eriksson
Sektionschef

§ 36**Reglemente för regionstyrelsen**

Diarienummer: RJL 2026/3245

Beslut

Presidiet föreslår parlamentariska nämnden att föreslå regionfullmäktige att

- fastställa nytt reglemente för regionstyrelsen.
- det nya reglementet antas gälla från 2027-01-01.

Sammanfattning

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Ett katastroftillstånd föreligger när en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna. När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner. Regionstyrelsen föreslås få mandat att fatta beslut om att katastroftillstånd råder inom Region Jönköpings län. Mot denna bakgrund behöver regionstyrelsens reglemente revideras för att tydliggöra denna beslutanderätt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2026-08-17
- Reglemente för regionstyrelsen
- Förslag på besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i region

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

Reglemente för regionstyrelsen

Förslag till beslut

Parlamentariska nämnden föreslår regionfullmäktige

- fastställa nytt reglemente för regionstyrelsen.
- det nya reglementet antas gälla från 2027-01-01.

Sammanfattning

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Ett katastroftillstånd föreligger när en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna. När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner. Regionstyrelsen föreslås få mandat att fatta beslut om att katastroftillstånd råder inom Region Jönköpings län. Mot denna bakgrund behöver regionstyrelsens reglemente revideras för att tydliggöra denna beslutanderätt.

Ärendebeskrivning

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Enligt 2 kap. 9 § i HSL föreligger ett katastroftillstånd när följande två kriterier uppfylls:

1. en kommun eller region kan inte erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och
2. det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna.

När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner.

Regionstyrelsen föreslås få mandat att fatta beslut om att katastroftillstånd råder inom Region Jönköpings län. Ett katastroftillstånd innebär stora konsekvenser inom hälso- och sjukvården med påverkan på tillgänglighet, patientsäkerhet, ekonomi och samverkan. Med detta som bakgrund föreslås regionstyrelsen vara lämplig beslutande nivå för beslut om katastroftillstånd i en region. Detta

föranleder således en revidering av regionstyrelsens reglemente där denna beslutanderätt tydliggörs.

Om krisledningsnämnden aktiverats till följd av extraordinär händelse enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) kan krisledningsnämnden överta mandatet från regionstyrelsen avseende beslut om katastroftillstånd.

Så snart som regionen kan bedriva vård som är nödvändig för liv och hälsa igen och inte ser en risk för att förmågan kan försämrats ska regionen besluta att katastroftillstånd inte längre råder samt meddela Socialstyrelsen detta.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2026-08-17
- Reglemente för regionstyrelsen
- Förslag på besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i region

Beslutet skickas till

Regionledningskontoret kansli
Beredskapsenheten

Siw Kullberg
Kanslidirektör

Nathalie Bijelic Eriksson
Sektionschef

Reglemente för regionstyrelsen

Sammansättning

§ 1

Regionstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare.

Arbetsformer

§ 2

Regionstyrelsen följer den gemensamma arbetsordningen som upprättats för styrelse, nämnder, beredningar, utskott, delegationer och rådgivande organ till styrelse och nämnder.

Styrelsens uppgifter

Allmänt

§ 3

Regionstyrelsen har såsom ledande politiska förvaltningsorgan ett helhetsansvar för Region Jönköpings läns verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Regionstyrelsen har ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer samt inom de utgiftsramar som fullmäktige beslutat. I detta ingår att fortlöpande vidta åtgärder i syfte att anpassa och effektivisera verksamheten till givna ramar.

Regionstyrelsen ska inom sitt område se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Regionstyrelsen har dessutom ansvar för utformning och utveckling av system för intern kontroll.

Regionstyrelsen utser ledamöter inom styrelsen för delegationer inom området upphandling och personal.

Ledning, styrning och uppföljning

§ 4

Styrelsen ska leda, styra och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.

Regionstyrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på regionens utveckling och ekonomiska ställning och göra de framställningar som behövs hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter.

Regionstyrelsen får från övriga nämnder och anställda i regionen hämta in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Regionstyrelsen ska bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige samt verkställa fullmäktiges beslut, om fullmäktige inte beslutat annat.

Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för att regionen uppfyller kommunallagens krav på en god och ekonomisk hushållning och att de olika verksamheterna bedrivs i enlighet med dels mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, dels de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för respektive verksamhet.

Styrelsen ska två gånger per år rapportera till fullmäktige hur regionens verksamheter utvecklas mot bakgrund av fullmäktiges mål
Regionstyrelsen ska till fullmäktige redovisa hur styrelsen fullgjort av fullmäktige lämnade och delegerade uppdrag. Redovisning ska ske i den ordning fullmäktige beslutat.

Privata utförare

§ 5

Regionstyrelsen ska till regionfullmäktige för beslut upprätta förslag till program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare, i enlighet med kommunallagen 5 kap. 3§, samt se till att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp enligt lag, avtal och fullmäktiges program.

Bolag, stiftelser och kommunalförbund

§ 6

Regionstyrelsen bereder ägardirektiv till regionens bolag, samt bevakar regionens intressen vid bolagsstämmor och andra sammanträden inom bolag, stiftelser och kommunalförbund där regionen är ägare eller medverkar på annat sätt.
Fullmäktige utser regionens representanter i sådana juridiska personer eller andra organ.

Regionstyrelsen ska löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att kommunallagens krav är uppfyllda beträffande de bolag och stiftelser som regionen äger eller har intresse i.

Regionstyrelsen ska i årliga beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i aktiebolag, som regionen helt eller delvis äger, under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet ska delges fullmäktige. Finner

styrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Ekonomi och medelsförvaltning

§ 7

Regionstyrelsen ska:

- Ha hand om regionens medelsförvaltning och följa av fullmäktige meddelade föreskrifter. I uppgiften ingår att bevaka att regionens inkomster inflyter samt att betalningar görs i tid och att vidta de åtgärder som behövs för att driva in förfallna fordringar.
- Ha hand om övrig förvaltning, vilket bl.a. innebär att underhålla och förvalta regionens fasta och lösa egendom.
- Se till att regionens behov av försäkringsskydd är tillgodosett.
- Ansvara för donationsförvaltning.
- Upprätta förslag till budget i enlighet med kommunallagen.
- Se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen 2018:597 om kommunal bokföring och redovisning.
- Upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.
- Förvalta medel som avsatts till pensionsförpliktelser i enlighet med fullmäktiges särskilda föreskrifter.

Personalfrågor

§ 8

Regionstyrelsen är anställningsmyndighet för samtliga anställda inom Region Jönköpings län, vilket innebär att styrelsen har arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar. Regionstyrelsen har personal-, bemannings- och kompetensförsörjningsansvar.

Regionstyrelsen har hand om frågor som rör förhållande mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har i det sammanhanget bl.a. att:

- Med bindande verkan för regionen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
- Förhandla på regionens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt.
- Avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
- Besluta om stridsåtgärd.

Personalansvar

§ 9

Styrelsen har ett direkt arbetsgivaransvar för regiondirektören som är underställd regionstyrelsen. Styrelsen anställer/förordnar och entledigar direktörer och

verksamhetschefer. Styrelsen har inom sina verksamhetsområden/utgiftsramar ansvar för organisation, arbetsmiljö och bemanning.

Krisledning och höjd beredskap

§ 10

Regionstyrelsen ansvarar för regionens uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd) och höjd beredskap samt lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Krisledningsnämndens verksamhet regleras i särskilt reglemente.

Regionstyrelsen har mandat att besluta om att det råder katastroftillstånd inom Region Jönköpings län enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd.

Delegering av fullmäktige

Ekonomi

§ 11

Regionstyrelsen beslutar om:

- Upptagande av lån inom av fullmäktige fastställd beloppsram och riktlinjer.
- Avskrivning av fordran som uppgår till mindre än 25 prisbasbelopp.
- I mål och ärenden där styrelsen för regionens talan, med för regionen bindande verkan, träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Fastigheter

§ 12

Regionstyrelsen beslutar om utarrendering, uthyrning eller annan upplåtelse av regionen tillhörig fast egendom.

Regionstyrelsen beslutar om hyresavtal för inhyrda lokaler.

Regionstyrelsen beslutar om köp, byte och försäljning av fast egendom m.m. där vederlaget eller värdet av ingående delar uppgår till högst 100 prisbasbelopp under förutsättning att ärendet inte avser fråga av särskild vikt eller beskaffenhet.

Yttranden

§ 13

Regionstyrelsen avger yttrande (remissvar och liknande) på regionens vägnar i sådana ärenden som inte ligger på annan nämnd, är av strategisk betydelse eller annars av större vikt. Samråd ska ske med berörd nämnd/nämnder.

Övriga uppgifter

Smittskydd

§ 14

Regionstyrelsen ansvarar för smittskyddsverksamheten enligt lagen (2004:168) om smittskydd.

Folkhälsa och sjukvård samt Regional utveckling

§ 15

Regionstyrelsen har det övergripande och samordnande ansvaret för strategier inom:

- Folkhälsa och sjukvård.
- Regional utveckling.

Styrelsen ansvarar för att strategierna utarbetas, samordnar övergripande insatser för genomförande samt följer upp och utvärderar.

Forskning och utveckling

§ 16

Regionstyrelsen ansvarar för övergripande frågor om forskning och utveckling inom alla regionens verksamhetsområden.

Regionstyrelsen är CPUA-myndighet för nationella kvalitetsregister och ansvarar för att personuppgifter behandlas på ett rättssäkert och kvalitetssäkert sätt. Ansvarar för riktlinjer och ekonomisk uppföljning.

Internationellt arbete

§ 17

Regionstyrelsen har ett övergripande samordningsansvar för regionens internationella arbete. Styrelsen arbetar med internationella frågor inom sina sakområden.

Övriga regiongemensamma frågor

§ 18

Regionstyrelsen som nämnd ansvarar för frågor inom säkerhet, energi, ekonomi, personal, kommunikation/ information, upphandling, fastigheter och arbetet med minoritetsfrågor.

§ 19

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för hållbarhetsfrågor; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, vilket innebär det övergripande ansvaret för frågor om jämlikhet, jämställdhet, mångfald och integration. Regionstyrelsen bereder hållbarhetsprogrammet.

Samverkan och samråd

§ 20

Regionstyrelsen ansvarar för samråd med regionalt Läns pensionsråd och Länsrådet för funktionsnedsättning.

Regionstyrelsen ska i övrigt och vid behov samverka och samråda med andra aktörer, som har intressen och ansvar inom de sakområden som ligger inom styrelsens uppdrag.

IT-stöd och informationssäkerhet

§ 21

Regionstyrelsen ansvarar för regionens gemensamma IT-stöd och övergripande frågor om informationssäkerhet.

Arkivmyndighet

§ 22

Regionstyrelsen är regionens arkivmyndighet enligt arkivlagen (1990:782). Närmare föreskrifter om arkivvården finns i av fullmäktige fastställt arkivreglemente.

Personuppgiftsansvar

§ 23

Regionstyrelsen är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som görs i verksamheten. Regionstyrelsen utser dataskyddsombud och ansvarar i övrigt för frågor som ankommer på personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen.

Processbehörighet

§ 24

Regionstyrelsen för själv eller genom ombud regionens talan i alla mål eller ärenden, om det inte på grund av lag, annan författning eller fullmäktiges beslut åligger annan. Detta gäller också mål där någon begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv föra talan.

Digital anslagstavla, webbplats och sociala medier

§ 25

Regionstyrelsen ansvarar för regionens digitala anslagstavla. Regionstyrelsen samordnar innehållet i och ansvarar för regionens externa och interna webbplats samt regionens sidor på sociala medier.

Övrigt

§ 26

Regionstyrelsen ska fullgöra i detta reglemente angivna uppgifter samt de uppgifter som i övrigt åligger styrelsen enligt kommunallagen, annan lagstiftning och fullmäktiges beslut.

Utskott och delegationer

§ 27

Regionstyrelsen ska ha ett arbetsutskott. Arbetsutskottet består av fem ledamöter och fem ersättare och har som huvuduppgift att bereda arbetet med budget,

verksamhetsplan och flerårsplan samt bereda ärenden av strategisk karaktär inom områdena ekonomi, personal, kommunikation/ information, upphandling, fastigheter och IT.

Regionstyrelsen har delegationer inom området upphandling och personal som strategiskt ska följa arbetet inom dessa områden. Delegationerna rapporterar fortlöpande till regionstyrelsen.

Förslag på besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i regionerna

Diarienummer: RK2026-00082-2

Datum: 2026-04-24

Version: 1.1

Innehållsförteckning

1	Bakgrund till förslaget.....	2
1.1	Nya bestämmelserna	2
1.1.1	Förenklad beskrivning och tolkning av de nya begreppen	4
1.2	Framtagning och beredning av förslaget.....	5
2	Föreslagen besluts- och beredningsprocess avseende katastroftillstånd i regionerna.....	7
2.1	Förslag till beslutsordning.....	7
2.1.1	Motivering till förslaget	7
2.2	Förslag till beredning.....	8
2.3	Avslutande av katastroftillstånd	8
3	Hjälpanmälan.....	9
3.1	Preliminära förslag avseende hjälpanmälan från region.....	9
3.1.1	Motivering kring förslaget.....	9
4	Samverkan och uppgiftsskyldighet.....	10

1 Bakgrund till förslaget

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)¹ samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)² avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. De nya bestämmelserna reglerar bland annat skyldigheten att erbjuda vård, skyldigheten att lämna hjälp samt beslut om hjälp.

Om en kommun eller region inte kan tillhandahålla vård som är nödvändig för liv och hälsa på grund av otillräckliga resurser, och inte heller inom kort kan tillföra nödvändiga resurser, befinner sig den drabbade regionen eller kommunen i ett så kallat katastroftillstånd enligt 2 kap. 9 § i HSL. Lagen fastslår inte att tillståndet behöver föregås av ett beslut eller vilken funktion eller aktör som i så fall ska fatta detta beslut. Däremot fastställer HSL att kommuner och regioner skyndsamt ska lämna hjälp till andra regioner eller kommuner där det råder katastroftillstånd (se HSL 16 a kap. 2 §). Då hjälpskyldigheten begränsar det kommunala självstyret kan ett skriftligt beslut om katastroftillstånd anses som motiverat. Både för att säkerställa att samtliga åtgärder inom den egna regionen är uttömda innan ett beslut fattas, samt för att tydliggöra och ensa lägesbilden internt inom regionen. Det kan också förenkla den uppföljning eller granskning som kommer göras i efterhand.

En likriktning mellan regionerna avseende beslut och beredning kring katastroftillstånd kan underlätta samverkan mellan och med regionerna vid fredstida krissituationer samt inför och under höjd beredskap och krig. En likartad hantering kan även skapa en ökad tillit till beslutet från övriga regioner då samtliga regioner påverkas av att en region fattar beslut om katastroftillstånd.

Detta dokument syftar till att beskriva det förslag på besluts- och beredningsprocess som framkommit inom ramen för det regiongemensamma arbete som bedrivits enligt Uppdragsdirektiv NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap (d-nr RK2025-00085-56), deluppdrag ett (1).

1.1 Nya bestämmelserna

Enligt 16 a kap. 1 § HSL ska kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap endast vara skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa. Om en kommun eller region inte kan tillhandahålla vård som är nödvändig för liv och hälsa på grund av otillräckliga resurser, och inte heller inom kort kan tillföra nödvändiga resurser, befinner sig den drabbade regionen eller kommunen i ett så kallat katastroftillstånd enligt 2 kap. 9 § i HSL.

¹ [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) | Sveriges riksdag](#)

² [Hälso- och sjukvårdsförordning \(2017:80\) | Sveriges riksdag](#)

Om det råder katastroftillstånd i en kommun eller region och det inte går att ge den hjälp som krävs för att tillståndet ska upphöra, får regeringen besluta om kvalificerat katastroftillstånd i den kommunen eller regionen (se 16 a kap. 9 § HSL). Enligt 16 a kap. 10 § HSL ska den kommun eller region där ett kvalificerat katastroftillstånd råder så långt som det är möjligt erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa och fullgöra sina skyldigheter enligt 5 kap. HSL (avseende till exempel vårdens kvalitet och patientens självbestämmande och integritet).

Enligt 16 a kap. 2 § HSL är andra kommuner och regioner skyldiga att lämna hjälp till sådan kommun eller region där det råder katastroftillstånd, om inte den egna kommunen eller regionen också har katastroftillstånd eller riskerar att hamna där. En kommun eller region är dock skyldig att lämna hjälp till andra kommuner eller regioner som har avsevärt sämre förutsättningar att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Socialstyrelsen ska skyndsamt underrätta Regeringskansliet om det finns skäl för regeringen att besluta om att hjälp ska lämnas (6 a kap. 15 § HSF). Enligt 16 a kap. 5 § HSL är det regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som i det enskilda fallet beslutar om en region eller kommun ska lämna hjälp samt omfattningen på hjälpen. En förutsättning för beslutet är att det kan antas att den hjälpbehövande kommunen eller regionen saknar förutsättningar att ordna tillräcklig hjälp på egen hand eller genom samverkan. Beslut om hjälp får inte överklagas. Enligt 6 a kap. 14 § HSF gäller regeringens beslut om hjälp omedelbart.

Enligt 16 a kap. 3 § HSL ska en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner anmäla detta skyndsamt till den myndighet som regeringen bestämmer. I 6 a kap. 9 § HSF fastslås att denna myndighet är Socialstyrelsen. Socialstyrelsen ska skyndsamt informera Regeringskansliet.

Av 16 a kap. 4 § HSL och 6 a kap. 11 § HSF framgår det att kommuner, regioner och statliga myndigheter, efter det att en kommun eller region anmält ett hjälpbehov, på begäran av Socialstyrelsen ska samverka i frågor om hjälp. I 16 a kap. 6 § HSL och 6 a kap. 13 § HSF framgår det även att kommuner och regioner på begäran av Socialstyrelsen ska lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp. Uppgifterna ska lämnas skyndsamt. Socialstyrelsen ska löpande lämna en samlad lägesbild till Regeringskansliet. Den ska omfatta uppgifter om hjälpbehov, andra kommuners och regioners möjlighet att lämna hjälp, statliga myndigheters möjlighet att lämna hjälp, hur situationen kan antas utvecklas över tid, och andra omständigheter av betydelse för en samlad lägesbild (se 6 a kap. 12 § HSF).

Enligt 6 a kap. 17 § HSF ska Socialstyrelsen, efter att regeringen har fattat ett beslut om att hjälp ska lämnas, följa upp och informera Regeringskansliet om läget för den kommun eller region som är mottagare av hjälpen.

1.1.1 Förenklad beskrivning och tolkning av de nya begreppen

Katastroftillstånd

Enligt 2 kap. 9 § i HSL föreligger ett katastroftillstånd när följande två kriterier uppfylls:

1. en kommun eller region kan inte erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och
2. det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna

När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner. Det är regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, som fattar beslut om hur hjälpen ska lämnas och i vilken omfattning. Socialstyrelsen ansvarar för att utreda omfattningen av hjälpbehovet och framställa ett underlag till regeringen.

Kvalificerat katastroftillstånd

Om det råder katastroftillstånd i en kommun eller region och det inte går att ge den hjälp som krävs för att tillståndet ska upphöra får regeringen besluta om kvalificerat katastroftillstånd i den kommunen eller regionen. Vid kvalificerat katastroftillstånd ska regionen eller kommunen upprätthålla vård som är nödvändig för liv och hälsa samt fullgöra skyldigheterna enligt 5 kap. HSL, så långt det är möjligt. Detta innebär en ytterligare begränsning av vårdskyldigheten och ska enbart användas då alla möjligheter till hjälp är uttömda.

Hjälpanmälan

En kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner ska skyndsamt anmäla detta till Socialstyrelsen. Vid en hjälpanmälan infinner sig en samverkanskyldighet och uppgiftsskyldighet för samtliga regioner och kommuner om Socialstyrelsen begär det. Hjälpskyldigheten inträder först vid katastroftillstånd i en region eller kommun. Även vid katastroftillstånd i en region eller kommun kommer frivilligt stöd mellan kommuner, regioner samt myndigheter utgöra första alternativet då regeringen enbart ska fatta beslut om hjälp när behovet inte kunnat lösas ut genom samverkan.

Händelse	Konsekvens
Hjälpanmälan till Socialstyrelsen från en kommun eller region för att förhindra att hamna i katastroftillstånd	Samverkanskyldighet inträder för samtliga regioner och kommuner samt statliga myndigheter på begäran av Socialstyrelsen. Uppgiftsskyldighet inträder. Kommuner och regioner är skyldiga att lämna de uppgifter som Socialstyrelsen begär skyndsamt. Hjälpskyldigheten gäller ej. Frivillig samverkan och stöd råder.
Hjälpanmälan till Socialstyrelsen från en kommun eller region som befinner sig i katastroftillstånd	Samverkanskyldighet och uppgiftsskyldigt inträder enligt ovan. Hjälpskyldighet inträder, men beslut om hjälp fattas endast av regeringen om samverkan och frivilligt stöd inte kan avhjälpa situationen.

1.2 Framtagning och beredning av förslaget

Efter förankring i regionerna tog NSPL:s chefsgrupp den 5 december 2025 beslut om ett uppdragsdirektiv för ett regiongemensamt arbete inom ramen för NSPL (se Uppdragsdirektiv NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap, d-nr RK2025-00085-56). Uppdraget innehåller tre deluppdrag där föreliggande förslag omfattar deluppdrag ett (1): besluts- och beredningsprocess för fredstida krissituationer och katastroftillstånd.

Uppdraget har genomförts genom arbetsmöten med en arbetsgrupp som nominerats med deltagare från samtliga samverkansregioner. De som ingått i denna arbetsgrupp är:

- kanslichef, Region Jämtland Härjedalen
- strategisk verksamhetsutvecklare civilt försvar, Region Skåne
- chefsjurist, Västra Götalandsregionen
- beredskapsplanerare, Region Kalmar län
- regionjurist, Region Stockholm
- kanslichef, Region Örebro län

Arbetsgruppen har letts av en uppdragsledning bestående av:

- beredskapsstrateg, NSPL kansli
- enhetschef, Region Östergötland
- beredskapssamordnare, Region Gävleborg
- beredskapsstrateg, Region Stockholm

Dialog om arbetsgruppens förslag har skett med följande nätverk och arbetsgrupp:

- Regionledningsseminariet den 23 april 2026
- Regiondirektörsnätverket 20 mars
- Nätverket för regionernas beredskap 13 mars
- Politisk arbetsgrupp för regionernas beredskap 11 mars samt 15 april
- Hälso- och sjukvårdsdirektörsnätverket 19 februari

Även kanslichefsnätverket, beredskapsläkarnätverket och HR-direktörsnätverket har fått en övergripande information om uppdraget. Kanslichefsnätverket har också fått möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter på förslaget huvudinriktning.

Uppdragsledningen har haft en nära dialog med projektledare för Socialstyrelsens regeringsuppdrag att förbereda arbetet med att genomföra förslagen i lagrådsremissen Hälso- och sjukvårdens beredskap³ under framtagandet av förslaget. Viss insyn har därmed funnits gällande utkast på kommande föreskrifter om anmälan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd från Socialstyrelsen. Dessa perspektiv är beaktade i förslaget.

NSPL chefsgrupp har fått en löpande rapportering om arbetet och getts möjligheter till synpunkter. Enhälligt beslut om att ställa sig bakom förslaget fattades i NSPL chefsgrupp den 5 maj 2026. NSPL chefsgrupp beslutade:

1. att ställa sig bakom det förslag avseende besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i regionerna det regiongemensamma arbetet genom NSPL lett fram till.
2. att uppdra NSPL kansli att:
 - a. kommunicera förslaget till samtliga regioner
 - b. stödja och följa upp regionernas mottagande av den föreslagna besluts- och beredningsordningen samt att bereda behovet av gemensamt framtagna mallar kring beslut om katastroftillstånd vidare.

³ [Beslutsdokument](#)

2 Föreslagen besluts- och beredningsprocess avseende katastroftillstånd i regionerna

2.1 Förslag till beslutsordning

Beslut om att katastroftillstånd råder i en region föreslås fattas av **regionstyrelsen**. Detta bör framgå i respektive regions reglemente samt i relevanta beredskapsplaner och rutiner. Om **krisledningsnämnden** aktiverats till följd av extraordinär händelse kan denna överta mandatet från regionstyrelsen avseende beslut om katastroftillstånd. Det bör framgå i delegationsordningen hur brådskande beslut om katastroftillstånd kan fattas både när beslutsmandatet ligger på regionstyrelsen samt krisledningsnämnden.

2.1.1 Motivering till förslaget

Ett katastroftillstånd innebär stora konsekvenser för produktionen inom hälso- och sjukvården i aktuell region. Förutom påverkan avseende tillgänglighet, patientsäkerhet och förtroende för hälso- och sjukvården finns det även andra parametrar att ta i beaktande så som ekonomi, samverkan, arbetsrättsliga frågor mm. Hela regionens verksamhet påverkas sannolikt på lång sikt. Ett katastroftillstånd i en region eller en kommun kan även leda till konsekvenser för andra regioner och kommuner i Sverige då detta aktiverar den så kallade hjälpskyldigheten enligt 16 a kap. 2 § HSL.

På nationell nivå är det regeringen som fattar beslut om nästa steg om katastroftillståndet inte kan hävas, det vill säga kvalificerat katastroftillstånd. På nationell nivå fattas alltså beslutet av en politisk ledning efter beredning av myndighet.

Med detta som bakgrund föreslås regionstyrelsen vara lämplig beslutande nivå för beslut om katastroftillstånd i en region. Beslutet kan fattas av krisledningsnämnd när man sett behov av att aktivera den vid extraordinära händelser enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap⁴ (LEH). Enligt 2 kap. 4 § LEH får krisledningsnämnden fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen eller regionen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning.

Ytterligare motivering för valet av regionstyrelsen som beslutande nivå är att det i 3 kap 2 § LEH framgår det att *"under höjd beredskap ansvarar regionstyrelsen för ledningen av den civila*

⁴ [Lag \(2006:544\) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap | Sveriges riksdag](#)

hälso- och sjukvården samt den övriga verksamhet för det civila försvaret som regionen ska bedriva". Detta kommer högst sannolikt inte ändras då LEH ersätts från 1 jan 2027.

Det finns en lämplighet i att likrikta hur beslut om katastroftillstånd ska fattas, med hur ledning beskrivs i LEH både utifrån extraordinär händelse med möjlighet att aktivera krisledningsnämnd och vid höjd beredskap och regionstyrelsens ansvar då. Detta underlättar utbildningsinsatser och tydlighet i beslutsmandat vid olika typer av händelser med stora konsekvenser för hälso- och sjukvården.

2.2 Förslag till beredning

Beslut om katastroftillstånd föreslås följa regionernas ordinarie ärendeprocess för politiska beslut utifrån rådande läge. Respektive region bör överväga om det ska finnas framtagna mallar för beslutsunderlag avseende katastroftillstånd⁵. Mallen bör minst innehålla följande:

- Beskrivning av ärendet med en lägesbild avseende regionens hälso- och sjukvård
- Vidtagna åtgärder och påbörjad samverkan internt och externt
- Bedömning kring vilka resurser, förstärkningsåtgärder eller annat stöd som behövs för att återta alternativt bibehålla förmågan att bedriva vård som är nödvändig för liv och hälsa
- Möjlig prognos för händelsen/situationen som föranlett katastroftillståndet
- Rekommendation om beslut om katastroftillstånd och information till Socialstyrelsen

Sekretessbedömning och eventuell säkerhetsskyddsklassificering av beslutsunderlaget ska följa regionens ordinarie rutiner för detta.

2.3 Avslutande av katastroftillstånd

Så snart som regionen kan bedriva vård som är nödvändig för liv och hälsa igen och inte ser en risk för att förmågan kan försämrats ska regionen besluta att katastroftillstånd inte längre råder samt meddela Socialstyrelsen detta. Beslutet föreslås följa samma process och beredning som ovan.

⁵ NSPL kommer även bereda behovet av regiongemensamma mallar

3 Hjälpansökan

Enligt de nya bestämmelserna ska en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner anmäla detta skyndsamt till Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen ska meddela kompletterande föreskrifter om ansökan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd från 1 januari 2027. I nuläget finns en utskickad promemoria från Socialstyrelsen som beskriver en föreslagen rutin om hjälpansökan (Dnr: 36362/2025).

3.1 Preliminära förslag avseende hjälpansökan från region

Beslut om ansökan om hjälp vid risk för katastroftillstånd eller vid behov av frivillig hjälp från kommuner och regioner ska beredas vidare i det regiongemensamma arbetet under året, se mer i kap 3.1.1 nedan.

Vid beslut om katastroftillstånd ska en omedelbar ansökan om hjälp göras till Socialstyrelsen om denna inte redan är gjord. Hjälpansökan föreslås innefattas i beslutet om katastroftillstånd som fattas enligt kap 2 ovan.

Ansökan om hjälp ska innehålla en beskrivning av:

- Hjälpbehovet
- Det rådande tillståndet i kommunen eller regionen
- Hur situationen kan antas utvecklas
- Planerade och vidtagna åtgärder

Expediering av hjälpansökan föreslås hanteras av **tjänsteman i beredskap (TiB)**⁶. Detta ska framgå i respektive regions beredskapsplaner och rutiner.

Regionerna föreslås följa Socialstyrelsens promemoria tills dess att Socialstyrelsen meddelar föreskrifter om ansökan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd.

3.1.1 Motivering kring förslaget

Det kan finnas visst utrymme för tolkning kring när en hjälpansökan lämpligen ska göras då regioner och kommuner samverkar regelmässigt i vardagen och vid olika typer av

⁶ Även benämnt tjänsteperson i beredskap (TiB). Detta dokument använder tjänsteman i beredskap då den termen används i lagstiftningen.

samhällsstörningar. Enligt regeringens resonemang i proposition 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap⁷ är en tidig anmälan ett sätt att säkerställa proaktivitet och att, om möjligt, förhindra katastroftillstånd. Regeringen skriver att för att säkerställa en snabb nationell lägesbild om problemet och vilka kommuner, regioner eller statliga aktörer som kan vara lämpliga hjälplämnare, behöver samverkan inledas snarast möjligast.

Då det redan finns arbetssätt mellan bland annat regionerna och Socialstyrelsen vid händelser när en region kan behöva hjälp, behöver vidare arbete ske kring hur och när en hjälpanmälan ska göras. Det kan vara så att en hjälpanmälan kan behöva beredas olika inom en region beroende på händelsen och dess påverkan på regionens hälso- och sjukvård. Hur en tidig hjälpanmälan eller anmälan om hjälp vid risk för katastroftillstånd ska beredas i respektive region kommer innefattas i det regiongemensamma arbetet med deluppdrag två (2): ledningsmodell vid kris, höjd beredskap och krig enligt Uppdragsdirektiv NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap (d-nr RK2025-00085-56).

Expediering av hjälpanmälan föreslås redan nu utföras av regionens tjänsteman i beredskap (TiB). Enligt 6 a kap. 3 § HSF ska det i varje region *"finnas en funktion som ständigt är bemannad med uppgift att ta emot larm och larma vidare, verifiera uppgifter samt initiera och samordna det inledande arbetet vid katastroftillstånd eller händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka eller vid risk för sådana händelser (tjänsteman i beredskap)".* Detta medför att TiB är en reglerad funktion som samtliga 21 regioner har. Funktionen är ständigt bemannad och är kontaktsväg för samverkan vid olika typer av samhällsstörningar. TiB-funktionen i respektive region är därför ingångsväg även vid katastroftillstånd och vid kallelser till samverkanskonferenser från Socialstyrelsen. Att expediera anmälan innebär inget beslutsmandat i ärendet och bedöms inte behöva regleras i regionens delegationsordning, men detta lämnas till respektive region att fastställa i enlighet med ordinarie struktur.

4 Samverkan och uppgiftsskyldighet

Vid en anmälan om hjälp från en region eller kommun kommer Socialstyrelsen kalla till samverkanskonferens. Samverkan i ärenden om hjälp syftar till att utreda omfattningen av hjälpbehovet, vilka möjligheter till frivillig hjälp som finns och om det finns behov av att fatta beslut om hjälp.

Varje region bör ha framtagna rutiner för hur deltagandet på samverkanskonferenser ska beredas och fastställas. Beroende på händelsens art, mötets syfte och om regionen är hjälpbehövande eller hjälpskyldig så kan olika kompetenser och/eller beslutsnivåer vara lämpliga. Det kan genomföras samverkanskonferenser både efter anmälan om hjälp utan beslut om katastroftillstånd och vid katastroftillstånd i en/ flera regioner eller kommuner.

Hur samverkan vid katastroftillstånd samt vid hjälpanmälan kommer formas är ett pågående utvecklingsarbete på Socialstyrelsen under 2026. NSPL deluppdrag 2 enligt Uppdragsdirektiv

⁷ [Hälso- och sjukvårdens beredskap](#)

NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap (d-nr RK2025-00085-56) kommer följa detta arbete.

Vid ärenden om hjälp kan Socialstyrelsen begära in uppgifter från vissa eller samtliga regioner. Se mer i Socialstyrelsens promemoria Förslag till process i ärenden om hjälp under katastroftillstånd (Dnr: 36362/2025). Ytterligare reglering kring detta kommer finnas i Socialstyrelsens kommande föreskrifter om anmälan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd från 1 januari 2027

§ 37**Reglemente för krisledningsnämnden**

Diarienummer: RJL 2026/3244

Beslut

Presidiet föreslår parlamentariska nämnden att föreslå regionfullmäktige att

- fastställa nytt reglemente för krisledningsnämnden.
- det nya reglementet antas gälla från och med 2027-01-01.

Sammanfattning

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krisituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Ett katastroftillstånd föreligger när en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna. När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner.

Om krisledningsnämnden har aktiverats till följd av extraordinär händelse enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), kan krisledningsnämnden överta mandatet från regionstyrelsen om att fatta beslut om katastroftillstånd. Detta föranleder således en revidering av krisledningsnämndens reglemente där det framgår att även krisledningsnämnden kan fatta beslut om att det råder katastroftillstånd.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2026-08-17
- Reglemente för krisledningsnämnden
- Förslag på besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i region

Beslutet skickas till

Parlamentariska nämnden

Reglemente för krisledningsnämnden

Förslag till beslut

Parlamentariska nämnden föreslår regionfullmäktige

- fastställa nytt reglemente för krisledningsnämnden.
- det nya reglementet antas gälla från och med 2027-01-01.

Sammanfattning

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Ett katastroftillstånd föreligger när en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna. När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner.

Om krisledningsnämnden har aktiverats till följd av extraordinär händelse enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), kan krisledningsnämnden överta mandatet från regionstyrelsen om att fatta beslut om katastroftillstånd. Detta föranleder således en revidering av krisledningsnämndens reglemente där det framgår att även krisledningsnämnden kan fatta beslut om att det råder katastroftillstånd.

Ärendebeskrivning

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Enligt 2 kap. 9 § i HSL föreligger ett katastroftillstånd när följande två kriterier uppfylls:

1. en kommun eller region kan inte erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och
2. det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna.

När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner. Regionstyrelsen föreslås ha

mandat att fatta beslut om att katastroftillstånd råder inom Region Jönköpings län. I de fall krisledningsnämnden har aktiverats till följd av extraordinär händelse enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) kan krisledningsnämnden överta mandatet från regionstyrelsen avseende att fatta beslut om katastroftillstånd. Detta föranleder således en revidering av krisledningsnämndens reglemente där det framgår att även krisledningsnämnden kan fatta beslut om att det råder katastroftillstånd.

Så snart som regionen kan bedriva vård som är nödvändig för liv och hälsa igen och inte ser en risk för att förmågan kan försämrats ska regionen besluta att katastroftillstånd inte längre råder samt meddela Socialstyrelsen detta.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2026-08-17
- Reglemente för krisledningsnämnden
- Förslag på besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i region

Beslutet skickas till

Regionledningskontoret kansli
Beredskapsenheten

Siw Kullberg
Kanslidirektör

Nathalie Bijelic Eriksson
Sektionschef

Reglemente för krisledningsnämnd

Sammansättning

§ 1

Krisledningsnämndens sammansättning följer sammansättningen för regionstyrelsen, inklusive ersättare, ordförande, 1:a vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Arbetsformer

§ 2

Krisledningsnämnden följer den gemensamma arbetsordningen som upprättats för styrelse, nämnder, beredningar, utskott, delegationer och rådgivande organ till styrelse och nämnder.

Nämndens uppgifter

§ 3

Av 2 kap. 2 § lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) ska det i regioner finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd). Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser.

Krisledningsnämnden har till uppgift att utöva ledning och samordning av Region Jönköpings läns verksamhet vid extraordinär händelse i fredstids.

Krisledningsnämnden har ingen funktion under höjd beredskap.

Krisledningsnämnden har, med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning, till uppgift att bl.a.:

- Ge övergripa inriktningsdirektiv för Region Jönköpings läns verksamhet.
- Besluta om långsiktiga åtgärder för att reducera de negativa konsekvenserna av inträffade händelser.
- Företräda Region Jönköpings län utåt och mot allmänheten.
- Ansvara för kommunikationsinsatser.
- Vid behov besluta om vilka verksamheter inom Region Jönköpings län som ska prioriteras, flyttas eller stängas.
- Besluta om omfördelningar av Region Jönköpings läns resurser.

- Vid behov ge bistånd till andra kommuner samt regioner.
- Vid behov begära bistånd från kommuner, regioner eller från statliga myndigheter.
- Fatta beslut och ge delegationer.
- Besluta om begränsat ekonomiskt stöd till enskilda som drabbats av händelsen.
- Ekonomiska beslut över ram.
- Fatta beslut, ge anvisningar eller vidta andra åtgärder som är jämförbara med något av ovanstående fall.

Aktivering av krisledningsnämnden

§ 4

Ordförande för krisledningsnämnden, eller om denne har förhinder, 1:a vice ordförande, eller om denne har förhinder, 2:e vice ordförande bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden skall träda i funktion och beslutar i sådana fall att så skall ske. Beslut om att aktivera krisledningsnämnden kan ske på eget initiativ, eller efter föredragning av regiondirektören.

Om krisledningsnämnden har aktiverats till följd av extraordinär händelse kan krisledningsnämnden överta mandatet från regionstyrelsen avseende beslut om katastrofstillstånd.

Rätt att överta hela eller delar av verksamhetsområden

§ 5

Krisledningsnämnden har rätt att fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i den utsträckning som krisledningsnämnden bedömer nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Om det är möjligt bör samråd ske med den eller de nämnder som berörs innan beslut fattas.

Den eller de nämnder vars verksamhetsområden har övertagits av krisledningsnämnden ska underrättas om övertagandet och omfattningen av övertagandet, samt vilka beslut som krisledningsnämnden fattar med stöd av den övertagna beslutanderätten. När förhållandena medger det skall krisledningsnämnden besluta att de uppgifter som nämnden har övertagit från andra nämnder skall återgå till ordinarie nämnd.

Brådskande ärende

§ 6

Ordförande får besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska därefter snarast anmälas till nämnden. Om ordförande i krisledningsnämnden har förhinder träder 1:a vice ordförande i dennes ställe. Har 1:a vice ordförande förhinder träder 2:e vice ordförande i dennes ställe.

Bistånd till andra kommuner, regioner och enskilda

§ 7

Krisledningsnämnden får på begäran lämna hjälp till andra kommuner och regioner som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. Om hjälp har lämnats har Region Jönköpings län rätt till skälig ersättning av den andra kommunen eller regionen.

Krisledningsnämnden får under en extraordinär händelse i fredstid lämna begränsat ekonomiskt stöd till en enskild som drabbats av händelsen.

Tystnadsplikt

§ 8

Den som deltar eller har deltagit i en krisledningsnämndens verksamhet med beredskap för eller åtgärder under extraordinära händelser i fredstid får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon därigenom har fått veta om

1. förhållanden av betydelse för att förebygga och hantera fredstida kriser,
2. förhållanden av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt,
3. en enskild persons ekonomiska förhållanden, eller
4. ett företags affärs- eller driftsförhållanden.

Rapporteringsskyldighet

§ 9

Krisledningsnämndens beslut ska anmälas vid närmast följande fullmäktigesammanträde. Regionfullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för denna.

Personuppgifter

§ 10

Regionstyrelsen är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som görs inom ramen av krisledningsnämnden.

Ansvar för kommunikation

§ 11

Krisledningsnämnden ansvarar för att i samverkan med press- och kommunikationsansvariga inom Region Jönköpings län verka för en samordning av information till allmänhet och media inför och vid extraordinära händelser i fredstid.

Krisledningsorganisation

§ 12

Inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap har krisledningsnämnden en särskild krisledningsorganisation till sitt förfogande som stöd i det operativa arbetet. Krisledningsorganisationen kan, beroende på hur

händelsen utvecklas, behöva involvera ytterligare delar ur Region Jönköpings läns ordinarie förvaltningsorganisation.

Beslut om avveckling

§ 13

Regionstyrelsen får, när krisledningsnämndens verksamhet som är föranledd av den extraordinära händelsen inte längre behövs, besluta att verksamheten skall upphöra. Ett sådant beslut om att krisledningsnämndens verksamhet skall upphöra kan även fattas av regionfullmäktige eller av krisledningsnämnden. Vid avveckling av krisledningsnämnden återgår de verksamhetsområden som nämnden övertagit till ordinarie nämnd.

Säkerhetsprövning

§ 14

Ordförande, 1:a vice ordförande och 2:e vice ordförande i krisledningsnämnden ska säkerhetsprövas och placeras i säkerhetsklass utifrån gällande säkerhetsskyddsanalys.

Förslag på besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i regionerna

Diarienummer: RK2026-00082-2

Datum: 2026-04-24

Version: 1.1

Innehållsförteckning

1	Bakgrund till förslaget.....	2
1.1	Nya bestämmelserna	2
1.1.1	Förenklad beskrivning och tolkning av de nya begreppen	4
1.2	Framtagning och beredning av förslaget.....	5
2	Föreslagen besluts- och beredningsprocess avseende katastroftillstånd i regionerna.....	7
2.1	Förslag till beslutsordning.....	7
2.1.1	Motivering till förslaget	7
2.2	Förslag till beredning.....	8
2.3	Avslutande av katastroftillstånd	8
3	Hjälpanmälan.....	9
3.1	Preliminära förslag avseende hjälpanmälan från region.....	9
3.1.1	Motivering kring förslaget.....	9
4	Samverkan och uppgiftsskyldighet.....	10

1 Bakgrund till förslaget

Från och med 1 januari 2026 gäller nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)¹ samt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)² avseende regioners och kommuners skyldigheter vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. De nya bestämmelserna reglerar bland annat skyldigheten att erbjuda vård, skyldigheten att lämna hjälp samt beslut om hjälp.

Om en kommun eller region inte kan tillhandahålla vård som är nödvändig för liv och hälsa på grund av otillräckliga resurser, och inte heller inom kort kan tillföra nödvändiga resurser, befinner sig den drabbade regionen eller kommunen i ett så kallat katastroftillstånd enligt 2 kap. 9 § i HSL. Lagen fastslår inte att tillståndet behöver föregås av ett beslut eller vilken funktion eller aktör som i så fall ska fatta detta beslut. Däremot fastställer HSL att kommuner och regioner skyndsamt ska lämna hjälp till andra regioner eller kommuner där det råder katastroftillstånd (se HSL 16 a kap. 2 §). Då hjälpskyldigheten begränsar det kommunala självstyret kan ett skriftligt beslut om katastroftillstånd anses som motiverat. Både för att säkerställa att samtliga åtgärder inom den egna regionen är uttömda innan ett beslut fattas, samt för att tydliggöra och ensa lägesbilden internt inom regionen. Det kan också förenkla den uppföljning eller granskning som kommer göras i efterhand.

En likriktning mellan regionerna avseende beslut och beredning kring katastroftillstånd kan underlätta samverkan mellan och med regionerna vid fredstida krissituationer samt inför och under höjd beredskap och krig. En likartad hantering kan även skapa en ökad tillit till beslutet från övriga regioner då samtliga regioner påverkas av att en region fattar beslut om katastroftillstånd.

Detta dokument syftar till att beskriva det förslag på besluts- och beredningsprocess som framkommit inom ramen för det regiongemensamma arbete som bedrivits enligt Uppdragsdirektiv NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap (d-nr RK2025-00085-56), deluppdrag ett (1).

1.1 Nya bestämmelserna

Enligt 16 a kap. 1 § HSL ska kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap endast vara skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa. Om en kommun eller region inte kan tillhandahålla vård som är nödvändig för liv och hälsa på grund av otillräckliga resurser, och inte heller inom kort kan tillföra nödvändiga resurser, befinner sig den drabbade regionen eller kommunen i ett så kallat katastroftillstånd enligt 2 kap. 9 § i HSL.

¹ [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) | Sveriges riksdag](#)

² [Hälso- och sjukvårdsförordning \(2017:80\) | Sveriges riksdag](#)

Om det råder katastroftillstånd i en kommun eller region och det inte går att ge den hjälp som krävs för att tillståndet ska upphöra, får regeringen besluta om kvalificerat katastroftillstånd i den kommunen eller regionen (se 16 a kap. 9 § HSL). Enligt 16 a kap. 10 § HSL ska den kommun eller region där ett kvalificerat katastroftillstånd råder så långt som det är möjligt erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa och fullgöra sina skyldigheter enligt 5 kap. HSL (avseende till exempel vårdens kvalitet och patientens självbestämmande och integritet).

Enligt 16 a kap. 2 § HSL är andra kommuner och regioner skyldiga att lämna hjälp till sådan kommun eller region där det råder katastroftillstånd, om inte den egna kommunen eller regionen också har katastroftillstånd eller riskerar att hamna där. En kommun eller region är dock skyldig att lämna hjälp till andra kommuner eller regioner som har avsevärt sämre förutsättningar att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Socialstyrelsen ska skyndsamt underrätta Regeringskansliet om det finns skäl för regeringen att besluta om att hjälp ska lämnas (6 a kap. 15 § HSF). Enligt 16 a kap. 5 § HSL är det regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som i det enskilda fallet beslutar om en region eller kommun ska lämna hjälp samt omfattningen på hjälpen. En förutsättning för beslutet är att det kan antas att den hjälpbehövande kommunen eller regionen saknar förutsättningar att ordna tillräcklig hjälp på egen hand eller genom samverkan. Beslut om hjälp får inte överklagas. Enligt 6 a kap. 14 § HSF gäller regeringens beslut om hjälp omedelbart.

Enligt 16 a kap. 3 § HSL ska en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner anmäla detta skyndsamt till den myndighet som regeringen bestämmer. I 6 a kap. 9 § HSF fastslås att denna myndighet är Socialstyrelsen. Socialstyrelsen ska skyndsamt informera Regeringskansliet.

Av 16 a kap. 4 § HSL och 6 a kap. 11 § HSF framgår det att kommuner, regioner och statliga myndigheter, efter det att en kommun eller region anmält ett hjälpbehov, på begäran av Socialstyrelsen ska samverka i frågor om hjälp. I 16 a kap. 6 § HSL och 6 a kap. 13 § HSF framgår det även att kommuner och regioner på begäran av Socialstyrelsen ska lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp. Uppgifterna ska lämnas skyndsamt. Socialstyrelsen ska löpande lämna en samlad lägesbild till Regeringskansliet. Den ska omfatta uppgifter om hjälpbehov, andra kommuners och regioners möjlighet att lämna hjälp, statliga myndigheters möjlighet att lämna hjälp, hur situationen kan antas utvecklas över tid, och andra omständigheter av betydelse för en samlad lägesbild (se 6 a kap. 12 § HSF).

Enligt 6 a kap. 17 § HSF ska Socialstyrelsen, efter att regeringen har fattat ett beslut om att hjälp ska lämnas, följa upp och informera Regeringskansliet om läget för den kommun eller region som är mottagare av hjälpen.

1.1.1 Förenklad beskrivning och tolkning av de nya begreppen

Katastroftillstånd

Enligt 2 kap. 9 § i HSL föreligger ett katastroftillstånd när följande två kriterier uppfylls:

1. en kommun eller region kan inte erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och
2. det är inte möjligt för kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna

När en region eller kommun befinner sig i katastroftillstånd infinner sig en hjälpskyldighet för andra kommuner och regioner. Det är regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, som fattar beslut om hur hjälpen ska lämnas och i vilken omfattning. Socialstyrelsen ansvarar för att utreda omfattningen av hjälpbehovet och framställa ett underlag till regeringen.

Kvalificerat katastroftillstånd

Om det råder katastroftillstånd i en kommun eller region och det inte går att ge den hjälp som krävs för att tillståndet ska upphöra får regeringen besluta om kvalificerat katastroftillstånd i den kommunen eller regionen. Vid kvalificerat katastroftillstånd ska regionen eller kommunen upprätthålla vård som är nödvändig för liv och hälsa samt fullgöra skyldigheterna enligt 5 kap. HSL, så långt det är möjligt. Detta innebär en ytterligare begränsning av vårdskyldigheten och ska enbart användas då alla möjligheter till hjälp är uttömda.

Hjälpanmälan

En kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner ska skyndsamt anmäla detta till Socialstyrelsen. Vid en hjälpanmälan infinner sig en samverkanskyldighet och uppgiftsskyldighet för samtliga regioner och kommuner om Socialstyrelsen begär det. Hjälpskyldigheten inträder först vid katastroftillstånd i en region eller kommun. Även vid katastroftillstånd i en region eller kommun kommer frivilligt stöd mellan kommuner, regioner samt myndigheter utgöra första alternativet då regeringen enbart ska fatta beslut om hjälp när behovet inte kunnat lösas ut genom samverkan.

Händelse	Konsekvens
Hjälpanmälan till Socialstyrelsen från en kommun eller region för att förhindra att hamna i katastroftillstånd	Samverkanskyldighet inträder för samtliga regioner och kommuner samt statliga myndigheter på begäran av Socialstyrelsen. Uppgiftsskyldighet inträder. Kommuner och regioner är skyldiga att lämna de uppgifter som Socialstyrelsen begär skyndsamt. Hjälpskyldigheten gäller ej. Frivillig samverkan och stöd råder.
Hjälpanmälan till Socialstyrelsen från en kommun eller region som befinner sig i katastroftillstånd	Samverkanskyldighet och uppgiftsskyldigt inträder enligt ovan. Hjälpskyldighet inträder, men beslut om hjälp fattas endast av regeringen om samverkan och frivilligt stöd inte kan avhjälpa situationen.

1.2 Framtagning och beredning av förslaget

Efter förankring i regionerna tog NSPL:s chefsgrupp den 5 december 2025 beslut om ett uppdragsdirektiv för ett regiongemensamt arbete inom ramen för NSPL (se Uppdragsdirektiv NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap, d-nr RK2025-00085-56). Uppdraget innehåller tre deluppdrag där föreliggande förslag omfattar deluppdrag ett (1): besluts- och beredningsprocess för fredstida krissituationer och katastroftillstånd.

Uppdraget har genomförts genom arbetsmöten med en arbetsgrupp som nominerats med deltagare från samtliga samverkansregioner. De som ingått i denna arbetsgrupp är:

- kanslichef, Region Jämtland Härjedalen
- strategisk verksamhetsutvecklare civilt försvar, Region Skåne
- chefsjurist, Västra Götalandsregionen
- beredskapsplanerare, Region Kalmar län
- regionjurist, Region Stockholm
- kanslichef, Region Örebro län

Arbetsgruppen har letts av en uppdragsledning bestående av:

- beredskapsstrateg, NSPL kansli
- enhetschef, Region Östergötland
- beredskapssamordnare, Region Gävleborg
- beredskapsstrateg, Region Stockholm

Dialog om arbetsgruppens förslag har skett med följande nätverk och arbetsgrupp:

- Regionledningsseminariet den 23 april 2026
- Regiondirektörsnätverket 20 mars
- Nätverket för regionernas beredskap 13 mars
- Politisk arbetsgrupp för regionernas beredskap 11 mars samt 15 april
- Hälso- och sjukvårdsdirektörsnätverket 19 februari

Även kanslichefsnätverket, beredskapsläkarnätverket och HR-direktörsnätverket har fått en övergripande information om uppdraget. Kanslichefsnätverket har också fått möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter på förslaget huvudinriktning.

Uppdragsledningen har haft en nära dialog med projektledare för Socialstyrelsens regeringsuppdrag att förbereda arbetet med att genomföra förslagen i lagrådsremissen Hälso- och sjukvårdens beredskap³ under framtagandet av förslaget. Viss insyn har därmed funnits gällande utkast på kommande föreskrifter om anmälan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd från Socialstyrelsen. Dessa perspektiv är beaktade i förslaget.

NSPL chefsgrupp har fått en löpande rapportering om arbetet och getts möjligheter till synpunkter. Enhälligt beslut om att ställa sig bakom förslaget fattades i NSPL chefsgrupp den 5 maj 2026. NSPL chefsgrupp beslutade:

1. att ställa sig bakom det förslag avseende besluts- och beredningsprocess för katastroftillstånd i regionerna det regiongemensamma arbetet genom NSPL lett fram till.
2. att uppdra NSPL kansli att:
 - a. kommunicera förslaget till samtliga regioner
 - b. stödja och följa upp regionernas mottagande av den föreslagna besluts- och beredningsordningen samt att bereda behovet av gemensamt framtagna mallar kring beslut om katastroftillstånd vidare.

³ [Beslutsdokument](#)

2 Föreslagen besluts- och beredningsprocess avseende katastroftillstånd i regionerna

2.1 Förslag till beslutsordning

Beslut om att katastroftillstånd råder i en region föreslås fattas av **regionstyrelsen**. Detta bör framgå i respektive regions reglemente samt i relevanta beredskapsplaner och rutiner. Om **krisledningsnämnden** aktiverats till följd av extraordinär händelse kan denna överta mandatet från regionstyrelsen avseende beslut om katastroftillstånd. Det bör framgå i delegationsordningen hur brådskande beslut om katastroftillstånd kan fattas både när beslutsmandatet ligger på regionstyrelsen samt krisledningsnämnden.

2.1.1 Motivering till förslaget

Ett katastroftillstånd innebär stora konsekvenser för produktionen inom hälso- och sjukvården i aktuell region. Förutom påverkan avseende tillgänglighet, patientsäkerhet och förtroende för hälso- och sjukvården finns det även andra parametrar att ta i beaktande så som ekonomi, samverkan, arbetsrättsliga frågor mm. Hela regionens verksamhet påverkas sannolikt på lång sikt. Ett katastroftillstånd i en region eller en kommun kan även leda till konsekvenser för andra regioner och kommuner i Sverige då detta aktiverar den så kallade hjälpskyldigheten enligt 16 a kap. 2 § HSL.

På nationell nivå är det regeringen som fattar beslut om nästa steg om katastroftillståndet inte kan hävas, det vill säga kvalificerat katastroftillstånd. På nationell nivå fattas alltså beslutet av en politisk ledning efter beredning av myndighet.

Med detta som bakgrund föreslås regionstyrelsen vara lämplig beslutande nivå för beslut om katastroftillstånd i en region. Beslutet kan fattas av krisledningsnämnd när man sett behov av att aktivera den vid extraordinära händelser enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap⁴ (LEH). Enligt 2 kap. 4 § LEH får krisledningsnämnden fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen eller regionen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning.

Ytterligare motivering för valet av regionstyrelsen som beslutande nivå är att det i 3 kap 2 § LEH framgår det att *"under höjd beredskap ansvarar regionstyrelsen för ledningen av den civila*

⁴ [Lag \(2006:544\) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap | Sveriges riksdag](#)

hälso- och sjukvården samt den övriga verksamhet för det civila försvaret som regionen ska bedriva". Detta kommer högst sannolikt inte ändras då LEH ersätts från 1 jan 2027.

Det finns en lämplighet i att likrikta hur beslut om katastroftillstånd ska fattas, med hur ledning beskrivs i LEH både utifrån extraordinär händelse med möjlighet att aktivera krisledningsnämnd och vid höjd beredskap och regionstyrelsens ansvar då. Detta underlättar utbildningsinsatser och tydlighet i beslutsmandat vid olika typer av händelser med stora konsekvenser för hälso- och sjukvården.

2.2 Förslag till beredning

Beslut om katastroftillstånd föreslås följa regionernas ordinarie ärendeprocess för politiska beslut utifrån rådande läge. Respektive region bör överväga om det ska finnas framtagna mallar för beslutsunderlag avseende katastroftillstånd⁵. Mallen bör minst innehålla följande:

- Beskrivning av ärendet med en lägesbild avseende regionens hälso- och sjukvård
- Vidtagna åtgärder och påbörjad samverkan internt och externt
- Bedömning kring vilka resurser, förstärkningsåtgärder eller annat stöd som behövs för att återta alternativt bibehålla förmågan att bedriva vård som är nödvändig för liv och hälsa
- Möjlig prognos för händelsen/situationen som föranlett katastroftillståndet
- Rekommendation om beslut om katastroftillstånd och information till Socialstyrelsen

Sekretessbedömning och eventuell säkerhetsskyddsklassificering av beslutsunderlaget ska följa regionens ordinarie rutiner för detta.

2.3 Avslutande av katastroftillstånd

Så snart som regionen kan bedriva vård som är nödvändig för liv och hälsa igen och inte ser en risk för att förmågan kan försämrats ska regionen besluta att katastroftillstånd inte längre råder samt meddela Socialstyrelsen detta. Beslutet föreslås följa samma process och beredning som ovan.

⁵ NSPL kommer även bereda behovet av regiongemensamma mallar

3 Hjälpansökan

Enligt de nya bestämmelserna ska en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner anmäla detta skyndsamt till Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen ska meddela kompletterande föreskrifter om ansökan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd från 1 januari 2027. I nuläget finns en utskickad promemoria från Socialstyrelsen som beskriver en föreslagen rutin om hjälpanmälan (Dnr: 36362/2025).

3.1 Preliminära förslag avseende hjälpanmälan från region

Beslut om ansökan om hjälp vid risk för katastroftillstånd eller vid behov av frivillig hjälp från kommuner och regioner ska beredas vidare i det regiongemensamma arbetet under året, se mer i kap 3.1.1 nedan.

Vid beslut om katastroftillstånd ska en omedelbar ansökan om hjälp göras till Socialstyrelsen om denna inte redan är gjord. Hjälpansökan föreslås innefattas i beslutet om katastroftillstånd som fattas enligt kap 2 ovan.

Ansökan om hjälp ska innehålla en beskrivning av:

- Hjälpbehovet
- Det rådande tillståndet i kommunen eller regionen
- Hur situationen kan antas utvecklas
- Planerade och vidtagna åtgärder

Expediering av hjälpanmälan föreslås hanteras av **tjänsteman i beredskap (TiB)**⁶. Detta ska framgå i respektive regions beredskapsplaner och rutiner.

Regionerna föreslås följa Socialstyrelsens promemoria tills dess att Socialstyrelsen meddelar föreskrifter om ansökan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd.

3.1.1 Motivering kring förslaget

Det kan finnas visst utrymme för tolkning kring när en hjälpanmälan lämpligen ska göras då regioner och kommuner samverkar regelmässigt i vardagen och vid olika typer av

⁶ Även benämnt tjänsteperson i beredskap (TiB). Detta dokument använder tjänsteman i beredskap då den termen används i lagstiftningen.

samhällsstörningar. Enligt regeringens resonemang i proposition 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap⁷ är en tidig anmälan ett sätt att säkerställa proaktivitet och att, om möjligt, förhindra katastroftillstånd. Regeringen skriver att för att säkerställa en snabb nationell lägesbild om problemet och vilka kommuner, regioner eller statliga aktörer som kan vara lämpliga hjälplämnare, behöver samverkan inledas snarast möjligast.

Då det redan finns arbetssätt mellan bland annat regionerna och Socialstyrelsen vid händelser när en region kan behöva hjälp, behöver vidare arbete ske kring hur och när en hjälpanmälan ska göras. Det kan vara så att en hjälpanmälan kan behöva beredas olika inom en region beroende på händelsen och dess påverkan på regionens hälso- och sjukvård. Hur en tidig hjälpanmälan eller anmälan om hjälp vid risk för katastroftillstånd ska beredas i respektive region kommer innefattas i det regiongemensamma arbetet med deluppdrag två (2): ledningsmodell vid kris, höjd beredskap och krig enligt Uppdragsdirektiv NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap (d-nr RK2025-00085-56).

Expediering av hjälpanmälan föreslås redan nu utföras av regionens tjänsteman i beredskap (TiB). Enligt 6 a kap. 3 § HSF ska det i varje region *"finnas en funktion som ständigt är bemannad med uppgift att ta emot larm och larma vidare, verifiera uppgifter samt initiera och samordna det inledande arbetet vid katastroftillstånd eller händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka eller vid risk för sådana händelser (tjänsteman i beredskap)".* Detta medför att TiB är en reglerad funktion som samtliga 21 regioner har. Funktionen är ständigt bemannad och är kontaktsväg för samverkan vid olika typer av samhällsstörningar. TiB-funktionen i respektive region är därför ingångsväg även vid katastroftillstånd och vid kallelser till samverkanskonferenser från Socialstyrelsen. Att expediera anmälan innebär inget beslutsmandat i ärendet och bedöms inte behöva regleras i regionens delegationsordning, men detta lämnas till respektive region att fastställa i enlighet med ordinarie struktur.

4 Samverkan och uppgiftsskyldighet

Vid en anmälan om hjälp från en region eller kommun kommer Socialstyrelsen kalla till samverkanskonferens. Samverkan i ärenden om hjälp syftar till att utreda omfattningen av hjälpbehovet, vilka möjligheter till frivillig hjälp som finns och om det finns behov av att fatta beslut om hjälp.

Varje region bör ha framtagna rutiner för hur deltagandet på samverkanskonferenser ska beredas och fastställas. Beroende på händelsens art, mötets syfte och om regionen är hjälpbehövande eller hjälpskyldig så kan olika kompetenser och/eller beslutsnivåer vara lämpliga. Det kan genomföras samverkanskonferenser både efter anmälan om hjälp utan beslut om katastroftillstånd och vid katastroftillstånd i en/ flera regioner eller kommuner.

Hur samverkan vid katastroftillstånd samt vid hjälpanmälan kommer formas är ett pågående utvecklingsarbete på Socialstyrelsen under 2026. NSPL deluppdrag 2 enligt Uppdragsdirektiv

⁷ [Hälso- och sjukvårdens beredskap](#)

NSPL – arbete relaterat till prop. 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap (d-nr RK2025-00085-56) kommer följa detta arbete.

Vid ärenden om hjälp kan Socialstyrelsen begära in uppgifter från vissa eller samtliga regioner. Se mer i Socialstyrelsens promemoria Förslag till process i ärenden om hjälp under katastroftillstånd (Dnr: 36362/2025). Ytterligare reglering kring detta kommer finnas i Socialstyrelsens kommande föreskrifter om anmälan, samverkan och uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp under katastroftillstånd från 1 januari 2027